

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

XVIII. Quomodo Imp. Constantinus gentilium quidem superstitionem delevit; multas autem Ecclesias variis in locis erexit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

mensæ apponebat fercula. Multa præterea ecclesiis & pauperibus erogabat. Denique cum in summa pietate vitam exegisset, mortem obiit anno ætatis circiter octogesimo. Corpusque ejus novam Romam deportatum, in regalibus monumentis depositum est.

Α τὰ ὄψα ταῖς τραπεζαῖς παρεσέφερε· πολλὰ δὲ καὶ ἐδώρειτο ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς πένησι· εὐσεβῶς τε διανύσασα τὴν ζωὴν, ἐτελεύτησε κατὰ ἰδὸν κοκκῶν ἔτος. καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς εἰς τὴν βασιλεύσαν νῆαν ῥώμην διακομιδῆν, ἐν τοῖς βασιλικοῖς μνημασιν ἀπέεθη.

CAPUT XVIII.

Quomodo Imper. Constantinus gentilium quædam superstitionem deleverit; multas autem ecclesias variis in locis erexit.

Posthæc Imperator rebus Christianorum magis addictus, gentilium superstitiones penitus averlatus est. Ac primo quidem gladiatorum spectacula sustulit. Dein suas imagines in Deorum templis collocavit. Cumque gentiles Serapim esse dicerent, à quo Nilus ad irrigandos Ægypti agros adduceretur, eo, quod cubitus Nili ad templum Serapidis portari consueverat; ipse ad ecclesiam Alexandrinorum cubitum illum transfetri præcepit. Et cum illi palam jactarent, propter iram Serapidis Nilum ascensurum non esse, nihilominus & sequente anno, & reliquis deinceps annis exundavit Nilus, atque etiamnum exundat: adeo utre ipsa declaratum sit, Nilum non ob superstitionem illam gentilium, sed ex divinæ providentiæ decreto ascendere. Sub idem tempus cum Barbari, Sarmatæ scilicet & Gothi, irruptione facta Romanorum agros vastarent, Imperatoris tamen studium in construendis ecclesiis neutiquam propterea est imminutum: sed utrique negotio competentem curam ac sollicitudinem adhibuit. Nam hos quidem, Christi trophæo confusus, penitus devicit: adeo ut aurum, quod à præcis Imperatoribus dari consueverat Barbaris, in posterum adimeret: & ipsi insperata clade perculsi Christianam religionem, cujus præsidio tutus ubique erat Constantinus, tunc primum amplexi sint. Ipse vero alias rursus ecclesias ædificavit. Et unam quidem ad quercum Mambre, sub qua Angelos hospitio exceptos ab Abrahamo divina testantur oracula, construxit. Cum enim comperisset aras sub ea quercu positas esse, & gentilium ritu illic sacrificia peragi; Eusebium quidem Cæsariensem Episcopum graviter per literas reprehendit: aram vero ipsam disturbari, & ecclesiam juxta quercum fabricari iussit.

Κεφ. ιη'.

Ὃς καὶ ὁ βασιλεὺς κωνσταντῖνος, τὰ μὲν ἑλλήνων καθήκοντα πολλὰς δὲ ἐκκλησίας ἐν διαφόροις τόποις ἰδρυεν.

Καί μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς Ἰππιμελέσερον ὦν κατὰ τὰ χειριανῶν, ἀπεστέφθη τὰς ἐλληνικὰς θρησκείας, καὶ παντὶ μὲν τὰ μοσομάχια εἰκόνας ἡ τὰς ἰδίας ἐν τοῖς ναοῖς ἐναπέθετο· λεγόντων δὲ τῶν ἐλλήνων ὡς ἄρα ὁ σάραπις εἶη ὁ τὸν νεῖλον ἀνάγων Ἰππιμελέσια τὴν αἰγύπτου, τῶν τὸν πῆχυν εἰς τὸν ναὸν τῆς σαρραπίδος κομιζέσθαι, αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸν πῆχυν ἀλέξανδρον μετατιθέμενος ἐκλήδουσε. τῶν δὲ φημιζόντων, ὡς ἔδει ἀναβῆσαι ὁ νεῖλος ὀρεγῆ τῆς σαρραπίδος, ἢ τε ἀνοδῆ ἔπειτα μὲν τὰ τε ἐξῆς ἐπέκειντο καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα, ἐγένετό τε καὶ γάροι· ἐργαζομένους δὲ, ὡς ἐδία θρησκείαν, ἀλλὰ διὰ τῆς τῆς ἀρεσκείας, ἢ τε νεῖλος ἀνάστασις γάροι· ὑπὸ δὲ οὗ ἀπὸ χρόνων, καὶ βαρβάρων σαρραπίων καὶ γότθων κατὰ τεχνολογίαν τὴν ῥωμαίων γῆν, ἐδαμῶς ἢ κατὰ τὰς ἐκκλησίας τῆς βασιλείας ἀπέθεσις ἐνεκόπητο. ἀλλ' ἀμφοτέρων τὴν ἀερόζυσαν ἐποίησατο ἀρεσκείαν. οὗ μὲν γὰρ τῶν χειριανικῶν τρηπαῶν πεπισθικῶς, καὶ κράτος ἐνίκα· ὡς καὶ τὸ εἰωθὸς παλαιῶν παλαιῶν βασιλείων διδόναι χριστιανοῖς βαρβάρους ἀρεσκείαν, ἐκείνους τε ἐκπεπληγμένους τῶν ἀρεσκείων τῆς ἡγίας, πιστεύσαντες πρῶτον τῆ χειριανισμῶ θρησκείας, δι' ἧς καὶ κωνσταντῖνος ἐσώζετο. αὐτὸς δὲ ἑτέρας ἐκκλησίας ἐποίησεν καὶ μίαν μὲν ἐν τῇ καλεσμένῃ δευτέρῃ μαμβρή, ὑφ' ἧν τὰς ἀγγέλους Ἰσραὴλ πρὸς τὴν ἀβραάμ ἱερεῖς λόγοι μνηύσει, κατὰ σκευάζει. ματρὶν γὰρ ὁ βασιλεὺς βωμὸς ὑπὸ τῇ δευτέρῃ ἰδρυῶν, καὶ θυσίας ἐλληνικὰς τελεῖσθαι ἐπ' αὐτῷ, μέμφεται· μὲν δὲ Ἰππιμελέσια εὐσεβῶς τῶ τῆς καίσαριος Ἰππιμελέσια κατὰ λέξιν, τὸν μὲν βωμὸν ἀναστραπῆναι πρὸς τὴν δευτέρω, κατὰ σκευάζει ἡμῶν ἐκκλήριον. ἐτέραν

ἑτέραν ἢ ἐκκλησίαν ἐν ἡλίε πόλει τῆς Φοινίκης κατασκευάσθηναι προσέταξε, δι' αἰτίαν τοιαύτην. (Ἡλίε πόλις), τίνα μὲν ἔχον ἔξ ἀρχῆς νομοθέτην οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅποιον ἦν τὸ ἦν. τὸ ἦν. ἐκ τῆς πόλεως δ' εἰκνύ. κοινὰς γὰρ εἶναι παρ' αὐτοῖς τὰς γυναῖκας ἐγγυῶν νόμον ἐπέλαθε κ' διατέτ, ἀμφίβολα μὲν ἦν παρ' αὐτοῖς τὰ τικτόμυρα γονέων γὰρ κ' τέκνων ἐδεμία διακρίσεις ἦν. τὰς ἢ παρθένας τοῖς παρθεῖσι ξένοις παρθεῖχον πορεύεσθαι καὶ τετο ἔξ ἀρχῆς κρατὲν παρ' αὐτοῖς, λῦσαι ἐσπύδασε νόμον γὰρ σεμνῶ τῶν αἰχρῶν ἀνελὼν τὸ μῦσ, τὰ γένη ἑαυτῶ ἀπγνωσκει παρεσκεύασεν ἐκκλησίας τε κίλας, καὶ ἐπίσκοπον χειροτονήσθηναι παρεσκεύασε, καὶ κληρὸν ἱερόν. ἔτω τὰ ἡλίε πολιτῶν κακὰ μετεώτερα ἀπεργάσατο. ὡς ἀπλησίω ἢ τρέπω καὶ τὸ ἐν ἀφάκοις ἔλθεάν ἱερόν τῆς ἀφροδίτης καθελὼν, τὰς ἐκεῖ γιγνομένας ἀναίδω ἀρρητοποίας ἔξεκοψε τί δ' αὖ εἴπομι, ὅπως τὸν ἐν κιλικία πυθωνικὸν ἔξήλασε δαίμονα, τὸν οἶκον ἐν ᾧ ὄνεφώλθεν, ἐν θεμελίῳ ἀνατραπήσθηναι κελύσας τὸς ἔτ. ἢ ἦν ὁ τῆ βασιλέως παρὶ τὸν χριστιανισμόν πότ, ὡς καὶ πῆσι καὶ μέλλοντ. κινεῖσθαι πολέμα, κατασκευάσας Ἰκνήν ἐκ ποικίλης ὁμόνης, ἐκκλησίας τύπον διποτεῖσαν, ὡς περὶ αὐτῆς ἐν τῇ ἐρημῶ πεποικῆ καὶ ταύτην φέρεσθαι ἵνα ἔχοι καὶ οὐδ' ἐρημότατος τόπος ἐκλήριον ἠυρεπισμένον ἀλλ' ἐπερῆσθαι τότε ὁ πόλεμ. ἔφθη γὰρ δὲ τῆ βασιλέως σεβασθῆναι ὅτι ἢ καὶ παρὶ τὸ ἀνορθοῦν τὰς πόλεις περὶ αὐτῶ ἢ ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅπως κόμας πολλὰς πόλεις ἀπέδειξεν, ὡς τὴν δρεπάνην, ἐπώνυμον τῆς μητρὸς, καὶ ἐν παλαστίνῃ κωνσταντίαν, ἐπ' ὀνόματι τῆς ἑαυτῆ ἀδελφῆς κωνσταντίας, οὐκ ἔκαρην ἠγέμαι γράφειν. ἔ γὰρ παρὶ τὰς πράξεις τῆ βασιλέως ἀειδμεν, ὅτι μὴ ὄσαι παρὶ χριστιανισμόν ἀεμύσθην, ἀλλ' ὄσαι μόνον παρὶ τὰς ἐκκλησίας ἐγένοντ. διὸ τὰ κατορθώματα τῆ βασιλέως ἑτέρας ὑποθέσεως ὄντα, ἰδίως τὸ δέομυρα πραγματείας, ἑτέροις ἀφίημι, τοῖς τὰ τοιαῦτα συγγράφειν δυνάμενοις. ἐγὼ ἢ, εἰ μὲν ἀδιαγρετ. ἢ ἐκκλησία μεμνηκῆ, καὶ αὐτὸς ἠσυχίαν

A Alteram vero ecclesiam Heliopoli in Phœnice construi præcepit ob hujusmodi causam. Heliopolitæ quem olim legislatorem habuerint, & cujusmodi moribus is fuerit præditus, equidem non possum dicere. Verùm illius mores civitas ipsa satis ostendit. Quippe apud illos, lex patria jubet uxores communes esse. Quam ob causam incerti apud eos erant liberi. Parentum enim ac liberorum nulla erat distinctio. Virgines vero hospitibus, qui ad ipsos venerant, constuprandas tradebant. Hoc institutum, quod ab ultima vetustate apud illos obtinuerat, Imperator abolere studuit.

B Sublato enim per honestam legem turpissimæ consuetudinis flagitio, id perfectum, ut seipsas cognoscerent familiæ. Ecclesiis præterea ædificatis, Episcopum illic ordinari, & sacrum Clerum constitui curavit. In hunc modum Imperator, Heliopolitarum mores ex pessimis modestiores reddidit. Simili ratione delubrum Veneris in Aphacis ad montem Libanum demolitus, nefanda quæ illic committebantur flagitia penitus extirpavit. Quid vero commemorem, quemadmodum Pythonicum demonem in Cilicia fugavit; ade in qua ille delitescere, funditus everti iussit. Tanta porro in illo erat amoris ardor erga Christi religionem, ut cum bellum Persicum immineret, tabernaculum ad instar ecclesiæ, ex variis pictis que velis confici iusserit, sicut Moyses olim in solitudine fecerat: atque illud secum portare voluerit, ut in locis etiam desertissimis paratum haberet oratorium. Sed bellum eo quidem tempore ulterius non processit. Statim enim extinctum est, ob metum quem Persis Imperator incusserat. Jam vero quod in condendis etiam urbibus plurimum studii posuerit, & quemadmodum ex quibusdam vicis civitates effecerit, ut Drepanem ex matris nomine, & in Palæstina Constantiam ex sororis suæ vocabulo appellavit, in tempestivum arbitror hic referre. Neque enim nobis propositum est, res gestas Imperatoris omnes recensere, sed eas tantum quæ ad Christi religionem pertinent, & præcipue quæ circa ecclesias contigerunt. Proinde præclara Imperatoris facinora, quippe quæ alterius sint argumenti, & proprium opus desiderent, aliis relinquo, qui ea commode possunt perfectibere. Ego vero, si quidem ecclesia expers seditionis ac discordiæ perman-

G

sisset, ipse quoque penitus conticuisset. **A** Quippe ubi argumentum deest, superflua existit dicentis oratio. Sed quoniam inanis differendi subtilitas atque versutia, apostolicam Christianae religionis fidem turbavit simul ac dissipavit, literarum monumentis haec mandanda esse duxi, ne res quae in ecclesiis gesta sunt, silentio obliterentur. Huiusmodi enim rerum notitia, tum apud alios maximam laudem affert: tum ipsum qui ea praeditus sit, multo efficit cautiorem; nec fluctuare sinit, ubi novitas quaedam dictio incidit.

CAPUT XIX.

Quomodo Constantini temporibus interiores Indii fidem Christi amplexi sint.

Iam vero qualiter Christiana religio, huius Imperatoris temporibus latius propagata sit, a nobis commemorandum est. Interiorum enim Indorum gentes, & Iberi, Christianam fidem tunc primum susceperunt. Cur vero interiores dixerim, breviter explicabo. Cum Apostoli praedicationis causa ad Gentes profecturi, eas inter se sortito dividerent, Thomas quidem Parthiae, Matthaeus vero Aethiopiae Apostolatam fortitus est. Bartholomaeo India quae Aethiopiae confinis est, obtigit. Interior autem India, quam gentes accolunt plurimae, diversis utentes linguis; ante Constantini tempora nondum Christi fide fuerat illustrata. Porro quae causa eos impulerit ut Christianam religionem amplecterentur, jam dicere aggrediar. Meropius quidam philosophus genere Tyrius, Indorum regionem visendi gratia petere decrevit: exemplo Metrodori Philosophi ad id provocatus, qui eandem regionem paulo ante lustraverat. Assumptis igitur duobus pueris, necessitudine sibi conjunctis, qui Linguae Graecae nequaquam erant ignari, navigio in eam regionem trajecit. Cumque ea quae videre cupierat, contemplatus esset, rerum quae ad victum necessariae sunt, parandarum causa, ad locum quendam appulit, in quo portus erat tutus. Forte contigerat, ut fedus inter Romanos & Indos paulo antea ruptum. Indi itaque & Philosophum, & eos qui eadem nave vecti erant, comprehensos omnes, exceptis duobus pueris ejus confluenteis, interficiunt. Pucros autem aetatis gratia miserati, Indorum Regi dono obtulerunt. Ille puerorum aspectu delectatus, alterum Adesum nomine, Pincernam mensae suae constituit: alterum vero cui nomen erat

B

Κεφ. ιθ.

τινα τρόπον ἐπὶ τῶν χρόνων κωνσταντίνου, τὰ ἐσθότερα ἔθνη τῶν Ἰνδῶν χριστιάνισαν.

A γιγνόμενα, ὅπως ἔδωκεν ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἀποστολικὴν τῆς χριστιανισμοῦ πίστιν, ἢ διαλεκτικὴν καὶ κενὴν ἀπάτην σιωπῆσαν ἐν ταῦτά, καὶ διέσωσεν, ἀπὸ τῶν δὲ γεγραμμένων ταῦτα ὡσαύτως, ὅπως αὐτὸν μὴ ἀφανῆ γένῃ τὰ καὶ τὰς ἐκκλησίας γρομμένα ἢ γὰρ ἀπειθῶν γνώσις, ὡσαύτως μὴ τοῖς πολλοῖς καὶ εὐκλείαν φέρει αὐτὸν ἢ τὸν ἐπιστάμενον ἀσφαλῆς ἔργον ἀπεργάζεσθαι, διδάσκει ἢ μὴ σαλεύεσθαι, κενόφωβίας τινὸς ἐμπροσθεν ἐκλέξων.

Τίνας τῶν ἐπὶ τῶν χρόνων κωνσταντίνου, τὰ ἐσθότερα ἔθνη τῶν Ἰνδῶν χριστιάνισαν.

A γιγνόμενα ἔτι μνημονοῦν καὶ ὅπως ἐπὶ τῶν καμαρῶν τῆς βασιλείας ὁ χριστιανισμὸς ἐπλατύνετο τῆν καὶ τῶν Ἰνδῶν τε τῶν ἐσθότερων καὶ ἰσθέρων τὰ ἔθνη, ὡς τὸ χριστιανισμὸν ἐλάμβανεν τὴν ἀρχὴν ἵνος ἢ ἐνεκεν τῆς προσήκει τῶν ἐσθότερων ἐρησιάν, διὰ βραχέων ἐρῶ. ἦν καὶ οἱ ἀποστολὸι κληρωθῆν ἐπὶ τὰ ἔθνη πορείαν ἐποιεῖντο, θωμάς μὲν τὴν πάρθων ἀποστολὴν ὑπέδραχετο μαθητῶν ἢ τὴν αἰθιοπίαν. Βαρθολομαῖος ἢ ἐκλήρωτο τὴν συνημμένην τῆν Ἰνδίαν τὴν μέντοι ἐσθότερον Ἰνδίαν, ἢ προσοικεῖ βαρβάρων ἔθνη πολλὰ, διαφόροις χρωμῶν γλώσσαις, ἐδέπω κατὰ τῶν κωνσταντίνου χρόνων ὁ χριστιανισμὸς ἐφώτισε. τίς ἢ αἴτια ἢ καὶ αἰτίαι χριστιανισμοῦ, ὡς ἐρχομαι καταλέξω μερῶν τῶν φιλοσόφων, τὰ γενεατύποις, ἰσορησιάν Ἰνδῶν χρόνους ἐσθότερον, ἀμιλλησάμενος πρὸς τὸν φιλόσοφον μηλέδωρον, ὃς κατὰ αὐτὴν τὴν Ἰνδῶν χρόνους ἰσορησέν ὡσαύτως ἐν δύο παιδαγῶν συγγενῶν ὁ μερόπιος, ἐλληνικῆς σκῆ ἀμοῖα διαλέξει, κατὰ λαμβάνει πλοῖον τὴν χρόνους ἰσορησας τὸ ἔσθότερον, προσοικεῖ χρεία τῶν ἐπιηδέων τόπων λιμένα ἐχούσιν ἀσφαλῆς συμβεβήκει ἢ τὸ τε καὶ ὀλίγον, τὰς ἀποστάδας διασπάδας, τὰς μετὰ τὴν ῥωμαίων τε καὶ Ἰνδῶν συλλαβόντες ἢ οἱ Ἰνδοὶ τὸν φιλόσοφον καὶ ἐδὲ συμπλοῖνας, πῆν τῶν δύο συγγενῶν παιδαγῶν ἀπαντίας διεχρήσασαι. ἐδὲ ἢ δύο παιδάδας, οἰκίω τὴν ηλικίας διασώσαντες, δὲ ἔργον τῶν Ἰνδῶν βασιλείᾳ προσοικεῖ ζῆσον ὃ ἢ ἡδὲ τῆς προσοικεῖ τῶν νέων, ἕνα μὲν αὐτῶν, ὡνομα λυ εἰδέσει, οἰνοχόον τὸ αὐτὸ τραπεζῆς καθίστησι τὸν ἢ ἔτερον, φρεμῆνι.